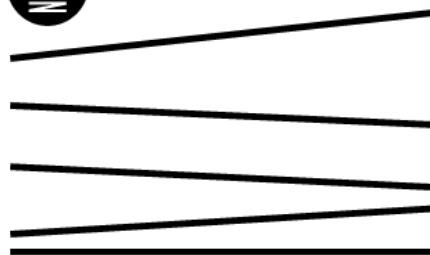

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Schrøder, Ludvig.

Om Grundtvigs Skoletanke : (Efter et Foredrag
paa Friskolemødet i Odense paa Fastelavns
Mandag).

Udgivet år og sted | Publication time and place: [S.l.], 1876

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Højskolebladet.

Nr. 1.

Kolding.

1876.

L 1876

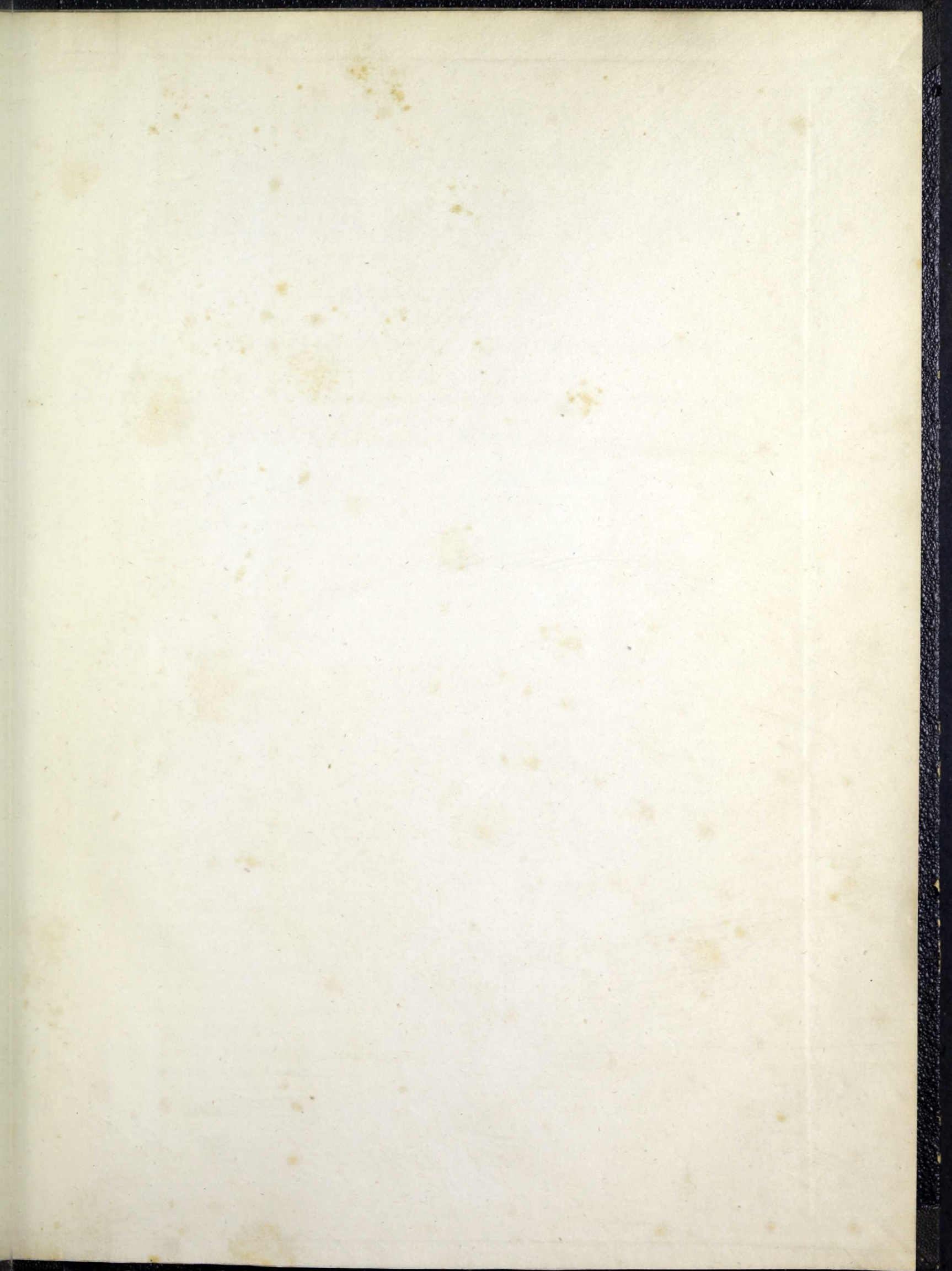
Det kongelige Bibliotek

DEN THORKELINSKE
GRUNDTVIG-SAMLING

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021276392

HØJSKOLEBLADET.

TIDENDE FOR FOLKELIG OPLYSNING.

UDGIVET AF
KONRAD JØRGENSEN,
KOLDING.

Nr. 1.

(Prøvenummer.)

1876.

At ville!

At ville, det er Sagen,
saa vel i smaat som stort,
at ville frem med Dagen
og faa en Gjerning gjort.

Der snakkes alt for meget,
der handles alt for lidt,
derfor er Troen bleget
og Synerne forslidt.

Det nytter lidt, vi stiger
som Ørn med stærke Slag,
naar overalt vi viger,
hvor Livet kræver Tag.

Her gjælder det at ville
og vælge sit Parti,
her gjælder det at stille
og staa hinanden bi.

Thi først vi høster Gavnet,
naar alle Kræfter vil;
Arbejde, det er Navnet
paa hvad der trænges til.

Der snakkes alt for meget
og flagres uden Maal.
Nu, Viljen understreget,
det giver Talen Staal!

Jacob Harrekilde.

Hvad vil „Højskolebladet“?

Mange af Læserne, der her første Gang faar Bladet i Hænde, spørger sagtens saaledes. Vi skal derfor straks svare dem med et Par Ord paa Spørgsmaalet. For øvrigt vil Bladets Maal bedst kunne skjønnes af dets Gjerning, saa fremt det ellers faar Lykke og Hjælp til at udrette, hvad det stiler efter.

I ethvert godt Navn ligger der en Betegnelse af de Egenskaber, der udmærker det, der nævnes. I Overensstemmelse hermed skulde ogsaa „Højskolebladet“s nærmeste Indhold og Maal være udtrykt i dets Navn.

Der skulde med Navnet være sagt, at Bladet slutter sig til den Gjerning i Oplivelsens og Oplysningens Tjeneste, som navnlig Folkehøjskolerne har gjort sig til Værksteder for, og at det ønsker at støtte denne Gjerning af al Formue.

End videre skulde Navnet betegne, at Bladet har særligt Ærinde til den Ungdom, der igjennem Højskolerne har faaet Sans for et ædelt og aandelig løftet Menneskeliv, i hvilket Synet naar længere end til Pengeposen og Madskabet eller Klædeskabet. Det skulde for denne Ungdom være en Slags Fortsættelsesskole, hvor den levende Forbindelse med Højskolen og dens Gjerning kunde bevares, hvor der kunde høstes Næring for det vakte Aandsliv, og hvor der endelig kunde findes en Modvægt mod Fristelserne til at falde tilbage i de gamle Skurer.

For det tredje skulde Navnet sige, at Bladet ogsaa er bestemt for dem af den ældre Slægt, som med venlige Blikke ser paa Højskolens Gjerning, men som paa Grund af „Stavnsbaandet“

og andre Baand ikke har stor Lejlighed til at faa Del i de Goder, Skolen har at byde. For dem skulde Bladet gjerne være en lille „Højskole“, i hvilken de blandt andet kunde hente Lyst og Mod til at bringe de Ofre, der mulig skulde behøves, for at de af den yngre Slægt, der stod dem nærmest, kunde faa Del i og fuldt Udbytte af den egentlige Højskoles Gjerning eller blive delagtig i den bedst mulige Forberedelse hertil, der sker enten i Hjemmets Skole eller i den fri Børneskoles Hjem.

Som den sidste af de Egenskaber, vi her skal prøve paa at lægge i Bladets Navn, maa nævnes et saadant Blads Værd for Arbejderne i den fri Folkeskoles Tjeneste. I denne Gjerning, hvor der ofte skal bringes store Ofre, gjælder det frem for alt om, at bevare Troen paa Sagens Betydning og Haabet om dens endelige Sejr. Mangen Gang kan dette være svært, naar man enten føler sig staaende ene i Gjerningen eller ikke straks øjner nogen Frugt af sit Arbejde. Til saadanne Tider skulde Bladet være som et Vennebrev, der baade et og andet Steds fra i Landet kunde meddele gode Efterretninger fra Arbejderne i den samme Sags Tjeneste, og derved styrke den enkelte, idet han fik at føle, at hans egen lille Gjerning dog flød sammen med hundrede andres til en fælles Oplysningsflod, der, med Hjælp fra det høje, til sidst vilde vokse sig stor nok til at frugtbargjøre hele Folkemarken.

Hermed er i Korthed sagt, hvad Bladet nærmest har for Øje at udrette. At det agter at følge og støtte den Gjerning, der uden for Højskolen men dog ud fra denne eller i Pagt med denne gjøres i Børneskolerne, i Foredragsforeningerne og lignende Steder for folkelig Opdragelse, Oplivelse og Oplysning, vil sagtens være klart af det foregaaende. Det vil vistnok ogsaa kunne forstaas, at Bladet, uden i Navnet udtrykkelig at betegne sig som „nordisk“, dog ønsker at kunne følge og støtte den Gjerning i Broderlandene, der stiler til det samme Maal, og det vil derfor være glad ved al den Bistand, det kan faa hertil fra selve disse Lande.

Gid nu ret mange af dem, for hvem „Højskolebladet“ saaledes er bestemt, maa tage imod det med Venlighed, og derved hjælpe det til bedre og bedre at løse sin Opgave!

Om Grundtvigs Skoletanke.

(Efter et Foredrag paa Friskolemødet i Odense paa Fastelavns Mandag af LUDVIG SCHRØDER.)

Naar jeg efter venlig Indbydelse dertil skal tage Ordet ved dette Møde af Friskolens Venner, da vil jeg gjerne pege paa Maalet, vi stiler efter, og hvorom vi tilvisse har Behov at mindes, at vi ikke har grebet det, men maa jage efter at gribe det. Men saa véd jeg ikke rettere, end at gaa til ham, der har holdt det store Maal for den ny Skolegjerning frem for Slægten paa den fyldigste Maade. Det er et af de Stykker, hvori Grundtvig har fremsat sin Skoletanke, hvortil jeg vil knytte min Tale.

I 1841 offentliggjorde han i Fr. Barfods Tidsskrift „Brage og Idun“ et aabent Brev til sine Børn. Det maa være skrevet kort i Forvejen, det kan man se deraf, at han nævner sine Sønner som dem, der var i Færd med at gro ham over Hovedet, og det kan vist med Føje betragtes som et Ord til dem og deres Søster, da den Tid var kommen i deres Liv, paa hvilken de selv skulde tage Ansvar op for deres videre Udvikling som for deres Virksomhed, — et Ord, hvori Faderen vilde gjøre Regnskab for den Maade, hvorpaa han havde opdraget dem, og give dem Raad med Hensyn til den Fremtid, de gik i Møde.

Allerede fordi det aabne Brev indeholder et saadant Regnskab over hans Husholdning for Børnene i deres Umyndigheds-Stand, er det værd at paaagte, uanset dets mærkelige Indhold. Det var vist godt, om alle de, som har faaet Børn, i Tide vilde betænke, at der ved Overgangen til den voksne Alder er en saadan naturlig Regnskabsdag. Indtil den Tid er Børnene knyttede til Forældrene; Barnets Vilje sidder i Moderens Lomme, siger man; naar et Barn vil forsikre, at noget er sandt, da er det gjerne ved at paa-staa, at Fader selv har sagt det; Barnemaven er blind, er et gammelt Ordsprog, der aabenbart vil sige, at Barnet ikke selv kan se, hvad der tjener det bedst, hverken legemligt eller med Hensyn til den aandelige Udvikling; Forældrene skal se for Barnet; de har den naturlige Myndighed over det. Naar en Arving bliver 18 Aar, bliver han „myndig med Kurator“; i Virkeligheden vil Kuratoren sjælden øve nogen betydelig Indflydelse paa, hvordan han styrer med sit

Gods; men han baade kan og bør støtte ham med gode Raad. Med Hensyn til et Menneskes indre Udvikling vil Myndighedsalderen ogsaa gjerne komme ved den samme Tid; da kan ikke længere Forældrene tage Ansvaret paa sig for deres Børns Udvikling, men maa træde tilbage paa „Kuratorens“ Plads, der kan støtte med Raad og Daad og kun sjælden griber ledende ind i Livsgangen. Det var da godt, om alle Forældre vilde bruge deres Formynderskab for Børnene, medens de havde det, saaledes at de frimodigt kunde gjøre Rede for det, naar den voksne Alder kom for deres Sønner og Døtre, og at de saa i det hele vilde indskrænke sig til at støtte Ungdommen med gode Raad og en virksom Bistand.

Naar der saaledes for alle Forældre kan være Grund til ved Børnenes Indgang i den voksne Alder at gjøre et Regnskab for dem med Hensyn til den Tid, der er gaaet, og et Raad med Hensyn til Fremtiden, saa var der for Grundtvig en særlig Grund til en saadan Opjødelse. Børn er fødte Lighedsmænd; de holder slet ikke af, at der skal være noget sært ved dem, som skiller dem fra deres jævnaldrende Kammerater. De vil helst være klædt som andre Børn, de kommer sammen med, er klædt, og det kan falde dem underligt, naar de skal have en anden Slags Skolegang end deres Søskenbørn eller andre, som de tit møder. Grundtvigs Børn fik en Opdragelse inden for Hjemmets Vægge, der var vidt forskjellig fra den, de saa hos alle andre. Det Spørgsmaal er vist ikke saa sjælden kommen op hos dem: hvorfor skal vi ikke i Skole som andre i vor Alder? Da de kom til den Tid, da de selv skulde raade for deres fremtidige Udvikling, fik de deres Faders Svar paa Spørgsmaalet.

Opdragelsen og Skolegangen maa indrettes efter det Maal, som man tilsigter. Men det Maal, som Grundtvig tilsigtede for sine Børn, var et ganske andet end det, Folk som de var flest jagede efter. Hvad han havde ønsket og tænkt paa, medens hans Børn vuggedes i Moders Skjød og tronede paa Faders Skulder, var deres Vel paa Jorden og i Himlen;

„men ej det Lys, hvori jeg Lykken saa,
var det, man blændes af i Verdensvrimlen.“

Døgnets Børn jagede efter „det glimrende“, og det „i Ord og Tanke, som i Kaar og Færd“.

Grundtvig tænker vist paa Bestræbelsen efter, at unge Piger skal glimre ved deres Musik, selv om de ingen medfødte Anlæg har dertil, — at baade Mænd og Kvinder gjerne vil glimre ved Færdighed i fremmede Sprog, selv om de aldrig har Brug for andre Tunger end deres Modersmaal, — han tænker paa Vædekampen om at naa fremragende Stillinger og prægtige ydre Kaar, og om at overbyde hverandre ved Vittighedens Lynglimt. Tiden selv er mæt af at beundre det glimrende, føler i Grunden smerteligt dets Tomhed, men kan dog ikke opgive Jagten derefter. Ogsaa paa en anden Maade betegner han Slægtens Higen i Øjeblikket,

„hvor alle Dværges fuske paa det nætte,
og hvor man Syn har for det store blot,
som Udgaards store, følesløse Jætte.“

Det glimrende træder dels frem som det dværgeagtig nætte og dels som det, der har samme Slags Storhed, som alt, hvad Thor mødte hos Udgaards-Loke. Dværgene med deres Sans for det kunstige og med deres snævre Synskreds har mange Efterlignere i vore Dage, og hvad stort der kommer frem, har mere Skin end Kraft. Det er Grundtvigs hyppige Klage. I sit Rim-brev til nordiske paarørende foran den store Mythologi kalder han denne Tilværelse „Øjne-Forblindelsens Land“, fordi der er saa meget Skuespilvæsen i vore Dage som i Udgaards-Lokes Palads.

Det Maal, han stiler efter, er et ganske andet:

„Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord,
som det, jeg vilde ej med Kongers bytte,
opklaret Gang i ædle Fædres Spor,
med lige Værdighed i Borg og Hytte,
med Øjet, som det skabtes, himmelvendt,
lysvaagent for alt skjønt og stort herneden,
men, med de dybe Længsler vel bekjendt,
kun fyldestgjort af Glans fra Evigheden.“

Det er et saadant Liv „paa det jævne“, hvor Gavn og Glæde som Virksomhed og Munterhed kan følges ad baade de søgne og de hellige Dage, hvor Manden færdes som Fædrenes værdige Søn, men dog er sig selv helt igjennem og den samme i de høje Sale og i de lave Hytter, — det er fremfor alt et Liv, hvor Virkelysten i Tiden gaar Haand i Haand med Evigheds-længslen, som han ønsker sine Børn. Og han ønsker dem

„det gamle Nordens Smag for stort og sandt,
for Kæmpe-Daaden og for Hjærte-Hvilen.“

Hvad jeg her har udhævet, har han selv udhævet. Men jeg vilde gjerne betone det rigtig stærkt for hans Venner, at han har peget paa det store som det, vi Mennesker er skabte til at hige frem imod. I sit Rim om „Olympens Guder“ bruger han det Udtryk:

Mer storladen end stormægtig
finde vi vel Zeus især.

Det er ikke det storladne, hvad der kun synes stort, som vi skal stræbe efter; men det er det virkelig „stormægtige“, hvad der har den store Kraft, som maa være Gjenstand for vor Attraa. Deri saa han Napoleon Bonapartes store Betydning for Menneskeslægten, at i ham dagedes efter en i Smaaligheden nedsunken Tid atter „det gigantisk-kolossale“. Menneskeheden kom sin Guddomsbyrd i Hu og det dermed følgende Kald til at taarne Størværk paa Størværk og hæve sig over „Døgnet's Myg og Mider“. Det forekommer mig ikke sjældent, som det er noget af det, Grundtvigs Venner hidtil mindst har nemmet, hvordan han aldrig blev træt af at pege paa den store Daad, der her i Norden skulde følge det gode Ord. Og ved Siden af Smagen for Kæmpe-Daaden nævner han saa den for „Hjærte-Hvilen“; Størværket i Sandhedens Tjeneste skal øves i Pagt med Kjærligheden.

Det er to vidt forskellige Maal, som Grundtvig saaledes har fremstillet, Døgnet's Maal og det, han gjerne vilde have, hans Børn skulde naa. Til Døgnet's Livsmaal hører dog endnu et, som Grundtvig ikke glemmer at nævne, det er Udsigten til „de visse Levebrød“; i Modsætning dertil kan man sige, han ønskede sine Børn, at de skulde ikke tage Livsgjerningen som et Middel til at faa Brødet, men at de virkelig skulde faa en Gjerning at leve for, der kunde være et Livsbrød for deres indre Menneskeliv. Men som nu Maalene er forskellige, saa er Vejene det.

Hvor Maalet er det glimrende, det dværgagtig nætte, det tilsyneladende, men ikke virkelig store, og endelig Udsigten til de visse Levebrød, der vil Vejen være en Drivhus-Kultur; som Gartnerne ved kunstige Midler driver Planterne frem til en tidlig Blomstring og til tidlig at bære Frugt, saaledes er der en Jagen efter en tidlig Modenhed i Menneskelivet. Grundtvig ser med Gru i denne „Døgnet's Skolefart“

til Gravens Mulm „et Væddeløb med Døden“. Han har ondt af Smaadrenge, han møder, med de glødende Kinder og de tindrende Øjne; ogsaa de skal snart i Skolen; i den kvalme Gravluft skal Roserne paa deres Kinder hurtig visne, og Øjet skal briste, „før nogen tænker paa, hvad Lys der slukkes“. Han beder hver levende i Landet, som har gennemgaaet „den sorte Skole“, at besinde sig vel paa, hvilke Undere der maatte ske, for at han kunde komme lykkelig gennem denne Skjærsild, og regne efter, hvor mange af hans Kammerater der gik til Grunde i den, og han skulde grue ved Synet. Naar Grundtvig her nævner „den sorte Skole“, da mener han, hvad han andensteds har kaldt „Skolen for Døden“, men ingenlunde mere den latinske Skole end alle andre Skoler, hvor man „afretter Skoledrenge“ til at vogte sig for „Fejl i Formen og Bommerter i Stilen“, og glemmer at hæge om Livets friske Kjærne. Det er da altsaa ikke blot til dem, der har faaet, hvad man kalder en lærd Dannelselse, men ogsaa til de allerfleste andre i den ældre Slægt, som har bevaret noget af Livets Friskhed, den Opfordring er henvendt om at tænke paa Trængslerne, som dette Liv har været udsat for, og at tænke paa, hvor mange af deres Kjendinger disse Trængsler har overmandet, saa Livet hos dem aldrig kom til at blomstre i Ungdoms-Fylde, og Kraftens Væld kom aldrig til at sprudle over i deres Mandoms Dage. Naar Livet gaar lykkeligt, da skal de Dreng, vi holdt af som vore Barndoms-
Legekammerater, siden blive vore Ungdomsvenner, med hvem vi kan dele Aandens Syner og Fremtidsdrømmene, og siden igjen blive vore Manddomsfæller, i Pagt med hvem vi kan lægge Skuldrene under de store Opgaver, der stilles vor Slægt. Men det maa alvorlige Mennesker vistnok komme til at sige, at ringe er kun deres Tal, med hvem de saaledes kunde slaa Følge gennem Livets Aldre. Og naar der saa spørges om Grunden, da kan Grundtvig ikke andet end at se paa det herskende Skolevæsen som det, der for en stor Del bærer Skylden. Han har gjort gjældende, at der er to Hovedfejl ved det; den ene er, at det bygger paa det saakaldte humane (det er: det menneskelige i ubestemt Almindelighed) i Stedet for paa det folkelige som sit Grundlag; den anden er, at det er blindt for Forskjellen mellem Aarstiderne

i Menneskelivet og sammenblander, hvad der hører den ene til, med hvad der passer til den anden. Blev den sidste Hovedfejl rettet, tror jeg, at den første ogsaa vilde blive det. At Miskjendelsen af Menneskelivets Udvikling gennem de samme Tider, som hvert Aar omfatter, ogsaa for Grundtvig har været den værste Lyde ved det almindelige Skolevæsen, slutter jeg af Rimbrevet til hans Børn, baade naar han, som vi straks skal se, peger paa Vejen, han ønsker de skal gaa, og naar han skildrer Døgnets Skolefart med Ord som disse:

„Til Vintren vies der den unge Vaar,
for Sommeren besveget og for Høsten.“

Den Vej, ad hvilken han har søgt at føre sine egne Børn igjennem deres Barndom, og som han vil raade dem at følge ogsaa i Ungdomsaarene, der kommer, vidner han om, hvor han som ovenfor anført har tegnet Maalet for Udviklingen: „Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord“ o. s. v. At de kunde naa det, havde han inderlig ønsket, fortæller han, og hans Sjæl havde grublet efter at udfinde, hvordan han bedst kunde forberede det for dem, og naar han saa blev træt af denne Grublen, da vidste han ikke andet, end at bede sit „Fadervor“. Men da, vidner han:

„da følte jeg den Trøst af Sandheds Aand,
at Lykken svæver over Urtegaarden,
naar Støvet lægges i sin Skabers Haand,
og al Ting ventes i Naturens Orden:
kun Spiren frisk og grøn i tidlig Vaar,
og Blomsterfloret i den varme Sommer,
da Modenhed i Møde Planten gaar,
og fryder med sin Frugt, naar Høsten kommer!“

Det har været hans Bestræbelse at afværge, at hans Børns Vaartid hjemsogetes af nogen Frost, og det er hans Ønske for dem i de Dage, der kommer, at det maa blive en virkelig blomstrende Ungdom for dem, saa er han vis paa, at Høsten vil komme af sig selv. Der kan være stor Forskjel paa Høsten; der kan ogsaa med Hensyn til Menneskelivets Høst her i Tiden være Tale om ti Fold, om tyve Fold og om hundrede Fold. Men hvor der virkelig har været Vaar, og hvor de friske, grønne Spirer har faaet Lov at blomstre i den Sommertid, som er Aandens Skabertime, der vil Høsten ikke rent udeblive.

Det er i Hjemmet, at der skal værnes om Barnelivets Vaar; men Ungdomslivet vil, for at

naa sin Blomstring, trænge til en Skole, hvor

„det store Lys paa Livets Himmel blaa,
som straalere soleklart, men ikke blænder,
opstigende af Hjærtets stille Hav,
med Fortids Efterglans til Morgenrøde“,

skal befrugte Folkemarken til en herlig Eftergrøde. En saadan Skole kunde han ikke henviser til som en Virkelighed; men han kunde kun udtale sin Forvisning om, at den snart maatte dages, saa vist som Nøden var overvætted, og

„yderst Fare kræver Redning snar.“

Endnu haabede han at opleve den Dag, da den stod straalende over Mulde; de mægtige paa Jorden havde han tryglet om at rejse den. Men blev hans Bøn ikke hørt, en Gang vilde den Livets Skole alligevel opstaa som ved et Trylleslag, den skulde kjærlig favne hans Skygge og med ham beklage,

„han ej blev hørt i Nord,
iør Muren revnede paa Borg og Kirke,
og sig frigjorde selv hvert Fugle-Ord,
der let sig svinger over Bøg og Birke.“

Dersom ikke de mægtige, der stod for Styret i Borgersamfundet og i de folkekirkelige Sager, en Gang vilde tage sig af denne Folkets Livsag, da vilde det give dybe Rifter i Samfundet som Revner i de gamle Mure; derfor kunde Grundtvig ikke slippe Haabet om, at de en Gang maatte faa Øje for, hvad det gjælder om.

Det er da det store Maal, jeg frem for alt gjerne vilde holde frem for Vennerne af den fri Skole for Børn og for voksne, at vi maatte kunne hjælpe Børnene til en virkelig spirende Vaartid og Ungdommen til en virkelig blomstrende Sommer. Siden Grundtvig skrev det aabne Rimbrev, tør vi sige, at vi er naaet nogle Skridt frem ad den Vej, han pegede paa, og imod det Maal, han ønskede al sin Æt, at den skulde naa, og vi siger: Gudske Lov, for hvad der er naaet. Men vi vil holde det fast, at vi endnu kun er ved Begyndelsen. Vi mindes derom, saa tit det møder os, at man kalder vore Ungdomsskoler for Bondehøjskoler i Stedet for Folkehøjskoler; det kommer jo af, at det hidtil væsentlig har været Landboere alene, der benyttede dem. Vi mindes derom, naar vi tænker paa, hvor lidet de, der staar for Styret i det borgerlige og i det kirkelige, endnu har faaet Tro til, at der ved en folkelig Ungdoms-Oplysning kan lægges en

Grund, hvortil Uddannelsen til at blive Embedsmand kunde slutte sig paa en Maade, der kunde være til stor Velsignelse for den hele Udvikling. Vi mindes paa mange andre Maader om, at der er langt til Maalet, der vinker; men saa vidt er vi dog komne, at vi med det, vi har oplevet, lettere kan tro, at Resten maa følge efter, og i Mellemtiden som Grundtvig smile ad de „vrangne Domme“.

Højskolernes Virksomhed i Vinteren 1875—76.

Vinterarbejdet afsluttes i disse Dage paa de fleste Skoler, og en stor Skare unge Mennesker, vel henved et Par Tusende, drager hver til sit med det Udbytte, de har hentet der, saa vel for det aandelige som for det haandgribelige Liv. Udbyttet kan være meget forskjelligt, thi det er jo afhængigt ikke blot af de Kræfter, hvormed Skolerne har virket, men ogsaa af den Modtagelighed, som Læringerne har vist over for det, der er blevet dem budt. Dog tror vi, at det i Reglen er langt større, end de fleste drømmer om, thi trods det, at Højskolerne ser tarvelige og fattige nok ud ved Siden af de store, rige og i alle Maader vel hjulpede Skoler for den „klassiske“ Dannelse, saa ejer de dog en uvurderlig Hjælper i den Lyst og gode Vilje, hvormed Undervisningen baade gives og modtages, — en Hjælper, som de andre Skoler ofte maa savne, da den alene bringes til Veje af den fuldstændige Frivillighed i Forholdet mellem Lærere og Læringer.

Vi har tænkt i de første Numre af „Højskolebladet“ at optage en Række Smaameddelelser om de forskjellige Skolers Virksomhed, og skal i Dag gjøre Begyndelsen med

Vallekilde Højskole. Denne Skole, der sidste Sommer var besøgt af 125 Piger, har i Vinter haft et endnu større Besøg, idet der har været i alt 141 Karle, deraf paa én Gang (til Begyndelsen af Marts) 134. Endnu flere har der været indmeldt, men Resten har faaet Afbud, da der ikke var Plads til dem. Det er Forstanderens Agt, til Sommer at udvide Skolen noget, for at skaffe større Rum. Paa Skolen

har der i Vinter, foruden Forstander E. Trier, arbejdet 5 Lærere.

Grundtvigs Højskole paa Marielyst ved Kjøbenhavn har i Vinter været besøgt af 28 Læringer. Foruden Skolens Forstander, Carl Grove, har der været meddelt Undervisning af to faste Lærere, Cand. theol. Stricker og Seminarist Kamp, samt af Skrivelærer Wahlin og Assistent Larsen, hvilken sidste har undervist i Landmaaling og Nivellering.

Emdrupborg Højskole, ligeledes ved Kjøbenhavn, har sidste Aar været besøgt af 131 Læringer, nemlig: 61 Piger paa Sommerskolen og 70 Karle paa Vinterskolen. Der er bleven undervist af 5 Lærere, hvor iblandt Forstanderen, J. T. A. Tang, og Førstelæreren, Cand. theol. P. Riemann. De fælles Undervisningsfag for Karle og Piger har været: Historie, Modersmaalet, Jordbeskrivelse, Regning, Skrivning og Tegning. Desuden har Karlene faaet særskilt Undervisning i Grunddrag af Samfundshusholdningslære og Forfatningslære, Landkommunallovgivning, Landbrug og Naturvidenskab, Landmaaling og Nivellering samt Redskabs- og Maskinlære, og Pigerne i kvindeligt Haandarbejde og praktisk Mælkeri.

Til

Bispinde Grundtvig.

(Paa hendes 50-Aars Fødselsdag den 12. Marts 1876.)

Vor henfarne Høvding, i Graven nedlagt,
hvis Liv blev Danskernes Lykke, —
da ensom han stod i sin Vinterdragt,
du blev ham et sommerligt Smykke.

Din Aand fløj med hans over Tidernes Hav,
hvor Slægt efter Slægt monne skride;
dit Hjærte ham kvæged og Svaledrik gav,
naar svarlig hans Sjæl maatte lide.

Med snehvide Lokker, som Yngling dog varm,
han kæmped i Aftenrøden, —
du stod ved hans Side med bankende Barm,
du saa ham og sejre i Døden.

Ej sorgfuld som enlige Fugl paa Kvist
han dig haver ladet tilbage;

thi Haabet dig følger, du véd det fuldvist:
end lever din elskede Mage!

Du tror jo, at Livet ej gjemmes i Muld,
om Orme end Støvet fortære;
paa Jord bar det Glansen af Paradis-Guld,
skal en Gang og Guldkronen bære.

Du tror jo, at Aanden, hvis Kæmpe han blev,
han lever og virker med Vælde,
og Værket, som her han ved Kæmpen drev,
skal lykkes og ingen ham fælde.

Lad Orme da hvisle, lad Hunde kun gjø
mod hvad de ej mægter at skade, —
Livstræet, der pranger paa dejlige Ø,
skal bugne med Frugter som Blade.

Trods Fjendernes Larmen og Hujen mod Sky,
Gudshuset paa Klippen skal stande;
dets Værn er „Livsordet“, for det skal de fly
og synke i brusende Vande.

Som Grundtvig vi elskte og mindes med Tak,
ej glemmes hans trofaste Kvinde, —
om ham, af hvis Syner vi Livsmod inddrak,
du er os et levende Minde.

Som saadant du længe end leve og bo
blandt Venner paa Danemarks Sletter; —
du var ham saa kjær og blev Tankerne tro,
som Gyldenaarstiden forjætter.

Det sunde og sande, end gjærende Liv,
der røres i Danemænds Have,
det synes du om og det lever du i,
og takker for slig Herrens Gave.

Du deler og med os den Sorg saa stor,
at Broder er skilt fra sin Broder,
dog med os du sikkerlig haaber og tror,
at Sønnen skal favne sin Moder.

Det menige Folk med dets Virke og Vagt
for Folkeliv, Frihed og Skole,
det elsker du alt, og du holder i Agt
„Gudsordet“, hvorpaa vi tør stole.

Thi ser du i Dag om dig samlet et Lag
af Sjællandsfar, Fyenbo og Jyde,
som ønsker dig alt paa din Fødselsdag,
hvad godt Gud dig under at nyde.

En Hilsen vi bringer fra Venner om Land,
som har dig i kjærligste Minde;
„Guds Fred!“ det dig ønskes af Kvinde og Mand,
du ædelig Danekvinde.

Guds Fred over os, over Folk, over Land,
saa ved Haab vi maa holdes i Live;
han unde os alle en Lykke fuld sand;
han véd os den bedste at give!

Marinus Jørgensen.

Forskjellige Meddelelser.

Bispinde Grundtvigs Aarsdag. Søndag den 12. Marts fyldte Bispinde Grundtvig sit 50. Aar. Ved denne Lejlighed overraskedes hun ved en hende saa kjærkommen Vennegave, et Oljemaleri, forestillende Grundtvigs Barndomshjem, Udby ved Vordingborg, udført af Kyhn efter et andet Maleri, der indtil Grundtvigs Død fandtes i hans Hus, men som nu ejes af Sønnen, Professor S. Grundtvig. — En stor Mængde Venner, ikke blot fra København og Omegn (deriblandt flere Rigsdagsmænd), men ogsaa nogle Jyder, havde givet Møde ude i Fru Grundtvigs Bolig, „Lille-Vraa“, for at ønske hende til Lykke og være Vidne til hendes Glæde over Vennegaven, og Præsten Brandt fra Vartov tolkede i faa men hjærtelige Ord Vennernes Følelser og Deltagelse for hende paa denne Mærkedag i hendes Liv. Et lidet Digt (meddelt oven for), som i Dagens Anledning var skrevet af en af de mødte jyske Venner, blev fremsagt af denne og var ventelig et nogenlunde tro Udtryk for Stemningen i det tilstedeværende Vennelag.

Kultusministeriet og Højskolerne. Foruden den sædvanlige aarlige Beretning om Højskolernes Virksomhed, som Kultusministeriet forlanger sig tilstillet, før det uddeler den paa Finantsloven bevilgede Sum til disse Skoler, har Ministeriet i Aar stillet det Forlangende, at Skolerne skulde indsende Prøver af Lærlingernes skriftlige Udarbejdelser. Vi véd ikke, i hvor stort Omfang dette Forlangende er blevet efterkommet, men for fire af de større Højskolars Vedkommende (Askov, Ryslinge, Testrup, Vallekilde) er det os bekjendt, at de ikke har sét sig i Stand til at opfylde Begjæringen.

Nordisk Fest. Paa Kvindehøjskolen i Helsingborg (i Sverig) fejredes den 18. Februar en nordisk Fest. Skolens Sal var smykket med nordiske Flag og Grønt, og en granbeskygget Runestén var rejst, hvorpaa var ristet Navnene paa de i det sidste Aar døde navnkundige Mænd og Kvinder i Norden. Mindetalen holdtes af Kandidat A. Sterner, der navnlig dvælede ved den danske Digter H. C. Andersen. Derefter blev der sunget, og Forstanderinden, Fru Paykull, oplæste nogle til Lejligheden skrevne Digte. Paa Aftensbordet fandtes, paa gammel nordisk Vis, en hél stegt Galt.

En Skole-Forening. I Kjøbenhavn er der for nylig oprettet en Forening, der gaar ud paa af sine Medlemsbidrag (mindst 10 Øre ugentlig) at betale Skolepengene for Børn af Smaafolk, der ønsker disse i en af de Friskoler, der findes i Hovedstaden, men som ikke har Raad til selv at betale derfor. Det er efter vort Skjøn en af de heldigste Maader, hvorpaa Friskolens Venner kan støtte denne Skole; thi det er bedre, at Læreren faar Pengene for sit Arbejde, end at han skal arbejde for intet og leve af Gaver, hvorved hans Arbejdes Værd let nedsættes baade i hans egne og i Forældrenes Øjne.

Ved Vinding Højskole paataenkes der opført en stor Forsamlingssal. Flere af Skolens Venner indbyder til et Møde paa Skolen den 28. Marts for at drøfte Spørgsmaalet om Midlernes Tilvejebringelse.

Foredragsforeningerne udfolder for Tiden en livlig Virksomhed. Saaledes er der for nylig holdt Foredrag af Højskoleforstander Nørregaard i Aarhus og i Kolding, af Højskolelærer Nutzhorn i Fredericia og i Middelfart, og af Historikeren Fr. Barfod i Kjøge.

Kundgjørelser.

Emdrupborg Højskole

(en halv Mil nord for Kjøbenhavn).

Sommerskolen for Piger begynder den 4. Maj. Der undervises i de almindelige Folkehøjskolefag og praktisk Mejeri (Vand- og Ismejeri). Med den fornødne kvindelige Hjælp ledes Undervisningen af 5 Lærere. Indmeldelser modtages og nærmere Underretning meddeles af Forstander **J. T. A. Tang** paa Blaagaards Seminarium og Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

Grundtvigs Højskole.

Pigeskolen begynder den 4. Maj og varer til 1. August. Indmeldelser modtages af

Carl Grove.

Marielyst ved Store Vibenshus, Kjøbenhavn.

Testrup Højskole

(ved Aarhus).

Sommerskolen for Piger aabnes den 2. Maj, Kl. 2, ved et offentligt Møde. Betalingen er 30 Kr. om Maaneden. Sengklæder medtages.

Jens Nørregaard.

Sønderholm Folkehøjskole.

Pigeskolen aabnes den 2. Maj. Der holdes Foredrag i Historie og Geografi samt undervises i Mejeri, Haandarbejde, Skrivning, Regning o. s. v.

Jacob Harrekilde. Kristian Petersen.

Folkehøjskolen i Askov

(ved Vejen Station)

agtes aabnet for Kvinder ved et offentligt Møde Onsdag den 3. Maj efter Persontogets Ankomst øster fra. Betalingen i hver af de tre Sommermaaneder er for Kost, Bolig og Skole 30 Kr. Sengklæder maa medbringes. Indmeldelser modtages af

Ludvig Schrøder.

Hos undertegnede er udkommen og kan faas i alle Boglader:

Dansk Visebog,

2. forandrede og forøgede **Udgave** af 200 Sange ved „Sønderjyds Samfund“,

ved J. J. LOHMANN.

Pris 75 Øre.

Denne Bog har vundet Indpas i mange **Højskoler** og benyttes meget ofte ved forskellige **folkelige** Sammenkomster.

V. Thaning & Appel,

Kjøbenhavn.

„HØJSKOLEBLADET“ udkommer hver Fredag og kan bestilles gennem Postvæsenet eller Boghandelen. Prisen er 1 Kr. 15 Ø. Fjerdingaaret, Postpengene iberegne. (I Kolding Postdistrikt 1 Kr. 11 Ø.)

INDHOLD: At villet Af Jacob Harrekilde. — Hvad vil Højskolebladet? — Om Grundtvigs Skoletanke. Af L. Schrøder. — Højskolernes Virksomhed i Vinteren 1875—76. — Til Bispinde Grundtvig den 12. Marts 1876. Af Marinus Jørgensen. — Forskjellige Meddelelser. — Kundgjørelser.

Hermed følger et Tillæg.

I Kommission hos Karl Schønberg, Kjøbenhavn. Trykt i C. Bergs Bogtrykkeri i Kolding ved D. Thuge.

